

Asia: Sonkajärven Myllykankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta (POSELY/700/2023)

Pohjois-Savon ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

YIT Energy Oy suunnittelee 9–12 voimalan Myllykankaan tuulivoimavoimapuistoa Sonkajärven kuntaan Pohjois-Savoon. Hankkeen kokonaispinta-ala on n. 2160 ha ja suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m. Hankealue on suurilta osin metsätalouskäytössä. Hankkeen sähkönsiirtoa varten rakennetaan alueelle sähköasema. Liityntää varten rakennetaan uusi 14–16 km pitkä 110 tai 400 kV ilmajohto hankealueelta pohjoiseen.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeessa suunnitellaan tehtäväksi susiselvitys, saukkoselvitys, Natura-arviointi (Talaskankaan Natura-alue), pesimälinnustوسelvitys, metsäkanalintujen soidinpaikkainventointi, lintujen muutontarkkailut.

Hankealueella saattaa sijaintinsa puolesta esiintyä kaikkia neljää suurpetoa (karhu, susi, ilves ja ahma). Alue sijoittuu keskelle Vuolijoki-Marttisen susilauman reviiriä. On hyvä, että hankkeessa suunnitellaan perusteellisempaa susiselvitystä. Hankkeessa tehtävä susiselvitys sisältää jälki- ja ulvomisselvityksen sekä syksyisen ja keväisen jälkiseurannan, jossa etsitään naarassuden kiimatiputteluita. Luke huomauttaa kuitenkin, että suden lisääntymisalueiden kartoitus on haastavaa. Alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei välttämättä voida näidenkään selvitysten avulla määrittää. On tärkeää, että selostusvaiheessa hankkeen mahdollisia vaikutuksia ja erityisesti yhteisvaikutuksia arvioidaan huolellisesti.

Hankkeen vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida, että hanke sijoittuu keskelle vihreää vyöhykettä, joka yhdistää Kainuun ja maamme läntisen taigametsän. Vyöhykettä pitkin levittäytyvät useat eläinlajit. Hankealueen läheisyyteen sijoittuu myös Talaskankaan Natura-alue (n. 1 km etäisyys lähimpään voimalaan), Naimapuron metsä (4,2 km lähimpään voimalaan) ja Tavisuon Natura-alue (7,2 km lähimpään voimalaan). Selostusvaiheessa tulee huomioida, että Talaskankaalla elää metsäpeuroja. Luke huomauttaa myös, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta (Uusi päivitetty aineisto on odottamassa käsittelyä Lajitieto.fi tietokannassa: Julkaisematon Natura2000 alueiden päivitys – metsäpeura, (Lajitieto.fi)).

Luke huomauttaa, että vaikka metsäpeurasta ei ole vielä suoraa tutkimustietoa olemassa, niin metsäpeuran elinoloja vastaavissa olosuhteissa tehdyissä porotutkimuksissa on tuulivoimalla selvästi negatiivinen vaikutus erityisesti porojen lisääntymisaikana (ks. Skarin ym. 2015, Skarin ym. 2018 ja Skarin ja Alam 2017, Skarin ym. 2021), jolloin rakennusaikaisen ja operatiivisen vaiheen vaikutus voi ulottua useiden kilometrien päähän. Viiden kilometrin häiriöalue on perusteltu Skarin ym. (2018) porotutkimuksessa, jossa vasovat porovaatimet välttelivät tuulivoima-alueita. Häiriövaikutuksen lisäksi tuulivoimarakenteiden alle jää merkittävä määrä normaalia talousmetsää, joka lisää yleistä luontokatoa konkreettisesti ja on mahdollisesti pysyvästi pois metsäpeurojen laidunkierrosta ja muusta luonnontaloudesta.

Metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke (ks. Skarin ym. 2018). Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Mitä enemmän alueella tai sen välittömässä läheisyydessä (5 km) säteellä on erilaisia lineaari- tai muita rakenteita, sitä enemmän luonnontilainen alue ja sen laatu metsäpeuran elinympäristönä heikkenee (esim. Wittmer ym. 2007, Whittington ym. 2011 ja anon. raportti 2022).

Hankkeessa tulee kiinnittää erityistä huomiota Natura-verkoston yhteyksien säilyttämiseen. Natura2000 alueiden läheisyyteen sijoittuvassa tuulivoimarakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin herkkiin lajeihin, joiden tilankäyttö on laajaa ja/tai joiden laadukkaista elinympäristöistä on Suomessa puute. Myös mahdollinen läheisiin Natura-alueisiin kohdistuva meluhäiriö tulee huomioida selostusvaiheessa. Talaskankaan Natura-alueen osalta tulee varmistaa, että se ei jää eristyksiin.

YVA-ohjelman mukaan hankealue sijoittuu osittain Talaskankaan kansainvälisesti, Talaskangas-Joutensuon valtakunnallisesti ja Talaskankaan maakunnallisesti arvokkaille lintualueille. Ohjelmassa arvioidaan myös, että hankealueella on runsaat metsäkanalintukannat.

Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Soidinselvitysten tulokset ovat kuitenkin tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa.

Hankealueen läheisyydessä (n. 30 km säteellä) on 12 eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita, joista useat rajautuvat toisiinsa muodostaen suuria tuulivoima-aluekokonaisuuksia (Kuva 6.1 Muut tuulivoimahankkeet Myllykankaan hankealueen ympäristössä, YVA-ohjelman s. 45). Hankkeesta 0–2 km säteellä on kaksi suurta hanketta (Katajamäki ja Kurvilanmäki), joissa tarkastellaan yhteensä 97 voimalan rakentamista.

Luke näkee, että tämän hankkeen YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksiin. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja.

Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. susi, karhu, metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Selostuksessa tulee keskittyä myös pitkän aikavälin vaikutuksiin. Tutkimustietoa teollisesta rakentamisesta on olemassa ja koska tuulivoimaa rakennetaan pitkällä tähtäimellä, vuosikymmeniksi, tulee vaikutukset huomioida myös pitkällä tähtäimellä. Ohjelman mukaan yhteisvaikutuksia tullaan tarkastelemaan suden ja linnuston osalta. Luke huomauttaa, että yhteisvaikutuksia tulee tarkastella myös muun lajiston mm. metsäpeuran osalta.

Tuulivoiman vaikutuksia metsästykseseen on syytä myös arvioida huolellisesti. Metsästystä tuulivoima-alueilla saattaa rajoittaa mm. riski vahingoittaa toisen omaisuutta (tuulivoimaloiden lavat) ja siihen liittyvät korvausvelvollisuudet. Ruotsissa ja Norjassa tehtyjen alustavien kyselytutkimusten ja saalistilastojen perusteella tuulivoimalla saattaa olla negatiivisia vaikutuksia metsästykseseen ja ammuttujen hirvien määrään tuulivoima-alueilla (Zimmermann ym. 2023).

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke huomauttaa, että kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys. Hankealueella saattaa esiintyä kaikkia neljää suurpetoa ja alue sijoittuu Vuolijoki-Marttisen susilauman reviirille. Alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei välttämättä voida tässä suunniteltujen selvitysten avulla määrittää. Hankealueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Talaskankaan Natura-alue. Alueella elää metsäpeuroja. Metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke. Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Selostusvaiheessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Lisäksi on tärkeää keskittyä ekologisten yhteyksien säilyttämiseen. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. susi, karhu ja metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 16.01.2024 klo 15:47:11.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
PL 2, 00791 Helsinki

Puhelin 029 532 6000

Y-tunnus 0244629-2

Liitteet:

Tiedoksi: